

mimezis

mimezis

romana (VII)

III rađanje romana u nekoliko nastavaka
s dve ruke

od petrinovića i pisareva

III

(Delokrug zadatka i konkretna zaduženja setne R.)

Računajući na faktor iznenadenja i totalnog zaprepaščenja, a pogotovo konstantne slabosti muškaraca prema ženama (o tome drugi put, drage čitateljke – opaska Petrinovića), ugaona kamen čitave zgrade počiva na setnoj R. Gotovo je sigurno da naša junačina neće moći odoteti naletu lepote, da će ostati pritešnjen između prohteva svoje samoče i izolovanosti i želje da u svom naručju poseduje čulni i konkretni predmet svojih noćnih mora i želja. Setna R. ga, koristeći se svojim šarmom i neodoljivošću, uspeva nagovoriti da otvori vrata i pusti je u kuću. Čim se nađe između četiri zida (zida čuvara), zavarujući i opijujući ga sajmom lepotom i zanosnim oblinama, pokušava otvoriti vrata ulaza broj dva. Imajući u vidu eventualni nedostatak ključa u vratima, snabdevena je nekom vrtom lako upotrebljivog objača. (Na sve sam mislio, na sve sam mislio!) Posle otvaranja vrata, kraće vreme zabavlja junaka odvlačeći mu pažnju s ulaznih vrata 2, kako bih mogao nesmetano ući, i za trenutak odlaze i odgovrači sam čin suočavanja. Onog trenutka kada joj dam znak (laganim pokretom desne ruke ka oku), iznenadno i energično okreće junaku k meni. (Već sasvim jasno vidiš njegov izbezumljeno lepo lice.) Koristeći njegovo zaprepaščenje, izlazi i blokira ulaz 1, spremna na eventualno aktiviranje lažnog požara. Ako kojim slučajem nastupe komplikacije i razvoj događaja kreće neuobičajenim i neočekivanim tokom, deluje dalje shodno postavljenoj koncepciji, oslanjajući se na vlastito promišljanje i intuiciju, nalazeći pravovremena i svrshodna rešenja.

IV

(Hvatanje i zarobljavanje)

U činjenicu da sam fizički gotovo dvostruko jači od junaka, niko ozbiljan ne može sumnjati, osim Petrinovića koji, shodno svojoj kukavičkoj i slabakoj telesnoj konstituciji, shematisuje svoje prijatelje smatrujući ih totalnim slabćicima. (Kao dokaz: on svako jutro pre ustajanja sanja kako je najjači muškarac i u sru manuto uzvikuje pobedničku reč.) Zahvaljujući svojim fizičkim predispozicijama, ovaj segment detaljnog i pametnog plana smatram najlaže izvodljivim i ne očekujem nikakva iznenadenja. Intimno verujem da će se on predati bez ikakvog otpora, da čak neće ni pomisliti na suprotstavljanje, ako mu nije strano zdravorazumno prosudivanje, i mirno pristati na sve moje uslove. Svakako da, shodno svojoj humanoj i veličanstvenoj plemenitoj prirodi, želim izbeći upotrebu sile i nanošenje bilo kakvih telesnih ozleda svome protivniku. Pri menu snage smatram krajnje lošim sredstvom i koristim se njome samo u slučaju nužde i nametnutog izlaza konfliktnih situacija. Uostalom, ne zaboravljam, kakva korist za pisce, a pre svega dične čitaocu, od demoliranog, izubiljanog, defektognog, havarisanog, karambolisanog, unjkavog i srušanog junaka? Prepostavimo, zbog sveobuhvatnosti, nešto što je gotovo nemoguće i neostvarljivo, uprkos dečovanju i potrošavanju zakona nepredviđenosti, nešto što u biti nije ni samo teoretski malena mogućnost: da se junak pokaže fizički jačim i spretnijim od mene i da me savlada. Moja genitalna provinjenica nije zapostavila ni takav doista beznačajan dečaj: tada u pomoć dolazi setna R. napadajući ga s

leda (i, po svim zakonima verovatnoće, dvojica su uvek jača od pojedinca) nekim predmetom (sva sredstva su dozvoljena kada je u pitanju žena). Mogućnost da on ne bude savladan je toliko mizerna da nije vredna čak ni spomena. Vezivanje konopcem će biti primenjeno samo u slučaju da on odabiće svaku poslušnost i suprotstavljući se bude činio stalne pokušaje bekstva.

V

(Okončavanje uspešno izvedene akcije: neke tehničke formalnosti i još beznačajnije sitnice koje su posledica moje sitničavosti i ničeg drugog)

Junaka, koji se pomirio sa sudbinom jer drugog izlaza nije imao, matirao mojim izvanrednim i pametnim potezima, izvodimo iz kuće (najzad), koju ponovo dobro zaključavamo (trostrukim okretanjem ključa) i osiguravamo (nikad se ne zna, kuće se ne mogu tek tako rasipati i ostavljati, možda će pisac jednom zatrebati). Po dobro isplaniranoj vremenskoj satnici, završetak akcije trebaće da se poklopi najdalje s osmim satom. U to vreme se povjavljuje vozač (anonimno, beznačajno i bleđedjavelice), koji čeka u automobilu angažovanom nekoliko dana ranije specijalno za ovu priliku (proračunat sreten završetak akcije), radi udobnog prevoza umornih i iscrpljenih aktora. Sedamo u vozilo, setna R. napred do vozača, junak i ja pozadi, i odvozimo se u pravcu stana Petrinovića, koji bi trebalo da nas sačeka s pripremljenim jutarnjim obrokom osvežavajuće hrane. (U šta ne treba sumnjati, on je jedino dobar kao kulinarски ekspert.) U slučaju junakove ponovne bezvoljnosti i sklonosti nedeljanja u duhu pravog romana, odbijanje bilo kakve saradnje, posle obilog doručka čitav dan prima uputstva za konkretno ponašanje, eventualne savete i prekore, a ne zanemaruje se mogućnost fizičkog ubedljivanja od strane pisaca. U večernjim satima su predviđene posete radoznačnih čitalaca, svih uzrasta i profila, koji će moći, pismenim i usmenim putem, da iznose junaku svoje želje, zahteve, naredbe, i da traže odgovore na pitanja koja ih interesuju. (Mada se Petrinović, glumeći surovost i prezir prema čitaocima, protivi, lično dozvoljavam mogućnost komuniciranja s junakom i kasnije, ali samo indirektnim putem, preko pisama upućenih na naš adresu.) U kasnijim noćnim satima, kad svi pošteni već spavaju dubokim snom, junak ima kratki nastup na radiju, u kulturnom bloku noćnog programa posvećenom dilettantima, gde će otpevati nekoliko veselih pesama iz repertoara koji izabere muzički zatim a zatim detaljno objašnjavati razloge svoje dosadašnje zatvorenosti i izoliranosti, glupog odbijanja svake saradnje i devati natuknice svog budućeg plemenito osmišljenog života, a pred sam kraj emisije odgovaraće na pitanja slušalaca, koji su ostali budni, i ispunjavati njihove muzičke želje. U slučaju nekih izmena, planiram rekreativni izlet učetovoru i konstruktivnu štetnju po inspirativnim brežuljcima Fruške gore. S prvim jutarnjim satima novog dana, kada se promote radosni zraci sunca, on počinje delati i živeti shodno zahtevima romana čiji je junak.

Što više i detaljnije, ovog maglovitog jutra, provjeravam plan, on mi se sve više čini savršenijim i boljim, remek-delom veštine mozaičkog komponiranja najmanjih sitnica. Ne nalazim nikakve pukotine kroz koje bi se eventualno provukla i malena sumnja u uspeh, i ispijujući kafu posmatram svoju predivnu saputnicu na čijem licu ne primećujem nikakve crtestraha ili uznemirenosti. Sumnja u nju i eventualne pretpostavke o njenoj plašljivosti otpadaju čim se čovek bolje zagleda u njene oči, taj neprozirni i tamni bunar čežnje i lepote, i nađe samo plemenitu odvažnost, neustrašivu hrabrost, spremnost da podnesu sve nevolje i da otpri svaku bedu i nereču. O, kako sam zahvalan providnosti i igri slučajnosti čijom sam rukom odveden one večeri u onu čudnu kafanu, da bih nju pronašao, i kako se divim svojoj smelosti i upornosti da istrajem i otrpinim sve muke i napore njenog izvođenja i spasavanja iz lošeg društva. Traži još jednu cigaretu, možda je nervozna, a u meni se budi nestreljenje velikog lovca na književne junake i svrbe me tabani u iščekivanju časa polaska.

Tako je, i nikako drugačije, sve to izgledalo u očima i u bistroj glavi Pisareva tih ranih jutarnjih sati uči polaska u veliku akciju, i objektivno govoreći, bez zavisti, zluradosti i bilo kakve zlobe, bio je to, prema izloženom i napisanom, ništa drugo do

SAVRŠENO SMIŠLJENI PLAN

I zato je bolje da se taj dosadnji odjeljak tako zove, u pogledu toga se moramo složiti, poštovani i hva-

levredni čitače, jer tek sada, ubrzanim korakom strahotne snežne lavine, brzinom olujnog veta, galopom udesa i zle vesti, dolazi

VELIKA, VELIKA NEVOLJA U VELIKOJ, VELIKOJ GLAVI i velike, velike neprilike Pisareva.

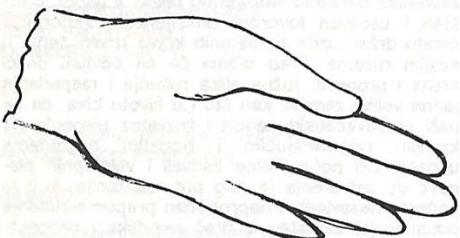
O namernoj poučnosti redova koji dolaze, za buduće talentirane i manje talentirane pisce, izlilo je i govoriti, jer je zapravo u pitanju savršeni obrazac: nadobudni i umišljeni pisac se, zahvaljujući usijanoj glavi i bolesnim mislima, varu u pogledu ishoda i završetka nerealno smišljenog plana, a usput, opušten i uspavan lovom umišljenosti, zaboravlja čvrsto držati uzde pomarnih konja iznenadenja u svojim rukama. Pred očima će se odvijati delici kraha i propasti, tužne slike rušenja i raspadanja jedne velike zamisli, kao što i u životu biva: da se naši natčovečanski napor i izuzetna ulaganja ne krunišu odgovarajućim i bogatim nagradama uspeha. Od potencijalne zamisli i velelepnih planova do ostvarenja je dug put realizacije, koji je počeo neslavljiv i neprohodan prepun iskušenja odustajanja, zarastao u drač neprilike i propasti. Ova malena moralnopoučna digresija za trenutak je pokušala zaustaviti junaka ove glavetine i odvuci ga s puta sopstvene nesreće, no prsti neumitne sudbine su jači i duži i uporno ga odvlače i odvode. Podgrejan lažnom uobrazljom, kao za inat, i on sam žuri.

Krenuo je Pisarev, u društu pomalo pospane setne R., potpuno uveren u ostvarenje zamislijenih želja, ne sumnjajući ni u šta, zaokupljen procenjivanjem koncentracije magle i vlažnosti u jutarnjem zraku. Vremenske prilike su mu bile naklonjene i on je u svojoj brzopletosti sve tumačio kao izuzetno dobar predznak. I više nego srušeno je odgovoriti da nisu uspeli da zaobidu nijedan restoran koji je bio otvoren i gde se mogla dobiti flaša pića ili barem čaša, a sve radi podizanja moralne hrabrosti na viši stepen i prikupljanja energije za odsudni čas. Posle dužeg vremena, liza njih je ostao grad sa svojim spletom betonskih ulica, saobraćajnih znakova, semafora na raskrsnicama i popločanih trgov. Gazili su odvažno i smelo po poljanu obrasloj u korov, otkrivajući nepoznate staze, tejanstvene puteljke koji primamljuju svojom zavodljivošću lutnja. Pošto su se približili kući, shvatili su da su u strahotnoj vremenskoj oskudici, i da, ako žele junaka uhvatiti na spavanju, moraju požuriti i time izostaviti vremenski period priprema i obezbedenja. Pisarev se pouzdavao u božiću sreće, koja ga prati sedeci mu na ledima, a smatrajući da je posigurno dete srte zvezde, odlučno je naredio setnoj R. da krene u kuću, a sam požurio ka drugoj strani, zauzimajući to povoljniji položaj. Nije dug bio prepušten razmišljanju (što će se svakako pokazati kao kobno i pogubno), kada su se vrata energično otvorila i po brzom mahanjtu nečije ruke, na trenutak mu se učinilo da je muška, on je zaključio da je vreme da stupi na scenu događaja. Zatombio je budjenje slutnje tragičnog kraja, zanemario činjenicu da je pre neki trenutak počeo otkrivati malene pukotine u svom genijalnosvarenom planu, tek tolike da se pružiće crvično sumnjičavosti započinjući grickanje, i s odvažnom smelosti, koja je svojstvena pretku hrabrih Pisareva (veća je njihova hrabrost), jurnuo ka polutovorenim vratima. Jedva je uspeo prekoračiti prag, leva pa desna nogu, a zadesila ga je nesreća najgorje moguće vrste: shvatio je da je podlo, najpodlijije što može biti, izigran. Ali tada je bilo odveć prekasno da se bilo šta dade ispraviti. Posledne čega se sećao je muška kućna papuča koja mu se neverovatnom brzinom sručila na glavu. O, jedna glava nabedenog taktičara i kovača velikih planova, o, nestalni život, o, prevrtiliva božićna sreća, o, zle-huda sudbina, o, pokvarena žena, o, nesretni avan-turistički duše, o, jedni Pisarevu!

Sumnjate li, radoznačni i bezbržni čitaoci, sumnjate li možda u to da je Pisarev u nevolji? Skloni ste nekoj vrsti podozrivosti, onako uzgred, dok ispitate popodnevnu kafu, mislite da to nije ništa: maleni udarčić u glavu, glava kao glava, može izdržati i gore stvari, već će se on oporaviti. O, kako se grdno varate, o, kako je golema vaša zabluda! Glava nije lopta da se može štititi i udarati kako se poželi, da se može izgubiti i kupiti nova; čovek bez glave je suluđa stvar i suluđi stvor, a kamoli pišcas bez glave! A tek čitalac u zabludi! I zato, zabludeli čitaoci, mislim da treba odbaciti svaku sumnju i nevericu, što brže poteći u pomoć nesretnom i možda teško nastradalom Pisarevu, jer tragično bi bilo izgubiti ga u ovom odsudnom i prelomnom času, i pod ovakvim zbnjujućim okolnostima. Bio bi to najveći peh jednog ne baš spretnog i sretnog romana, i njegov totalni poraz: u zbnjujućim okolnostima i spletu uzročnoprileđenih događaja, u zamkama podlih intriga nestaju pripovedač, junak,

iznajmljena junakinja i drugi pisac, a čitavo slovo spada na jednog jedinog preostalog pisca koji sve to bledo gleda kao bleska u nebesa. Prema tome, dejstvujmo brzo, efikasno i odlučno, stradalniku i zarobljeniku čudnovate kuce je preko i iznad svega potrebna dobra i sigurna

RUKA SPASA

a to je čvrsta i snažna ruka Petrinovića, koja se morala pojaviti kad-tad ne bi li zavela red, postavila stvari na svoje mesto, ponekog dobro izdevetala, i spasla što se spasti dâ.

Kada sam se probudio, bilo je oko devet sati; ustajući i žureći ka kupatilu, napažnjom sam udario glavom u poluočvorenata vrata ormara, koja su morala biti zatvorena zaradišv, bez izrazite želje, po-veću bolnu modricu. Pokušao sam, smatraci da je posredni upozorenje, odgnetnuti tajanstveni poruku, zapravo sam se pitao nije li to nekakav znak poslan kao opomena da se nešto događa van domena moga znanja i poimanja, ali sam ipak na kraju zaključio da je u pitanju samoobmana, da je to naj-bezazleniji udarac u glavu i da nema nikakve veze s bilo čime. Prerano sam se porodavao, odveć pre-rano. Posle obilnog doručka, u času dok sam do-kono preturao po nekim knjigama, shvatio sam da mi je nestala desna kućna papuča, što samo po sebi i nije tako onespokojavajuće, ako se ne uzme u obzir da je ni posle dvosatne detaljne pretrage stana nisam uspeo pronaći, kao da je u zemlji propala, i zanemari činjenica da zamalo nisam slomio nogu na poduži konopac koji se našao nasred pred-soblja, kao da mu je tu mesto i kao da je korenom vezan za zemlju. Posle treće očigledne opomene, vrag je odneo šalu, uspeo sam dokučiti u čemu je stvar: Pisarev je u nevolji. Nisam više gubio ni trenutka vremena, žurno sam se obukao i istračao na ulicu, zboravljajući da pozdravim komšije (ljubazan po prirodi, na to sam ih navikao u cilju dobre sarad-nje), koje su zabezecknuto gledale moju vrtoglavu i vrtovratu jurnjavu i izbezumljeno lice čoveka koji pokušava spasti što se spasti dâ. U obližnjem svratištu mondenskog tipa, gde se skupljaju uglavnom poslovni ljudi i književnici, uspeo sam da angažujem nekolinicu sasvim odvezni i hrabri literata i uverim ih, uz nekoliko plaćenih pića, da su mi potrebeni radi pružanja jačeg otpora, ako bude neophodno, i da se nadu usput u bilo kakvoj nevolji od pomoći. Trčećim korakom smo stigli do kuće, put do nje nalazim čak i u snu, koja u svojoj utrobi krije nesretnog Pisareva. Kad smo ušli, a sve je bilo otključano, imali smo šta i da vidimo. (Neki nisu gledali, nego su, koristeći nastalu gužvu, hitro spakovali u svoje torbe dragocene stvari, nekakve papire, knjige, posude, posteljinu i slično). Pisarev je sklupčan ležao na podu, uvezenih ruku i nogu, mračnosmrknuta lica, i s povećom oteklinom na glavi. (Groničavo sam razmišljao: koja je ovo već po redu čvoruga i oteklika u ovom romanu? Tako malo pametnih glava, a tako puno čvoruga.) Bio sam kraj-je efikasan, oslobođio sam zarobljenog Pisareva, stavio mu malo alkohola na bolno mesto, a izveši ga na svež zrak, izjurio sam neželjene posetioce i dobro pozaključavao vrata. Vraćajući se, uspeo sam prodati kuću, nakon nekom trgovcu nekretnina, za dosta malenu svotu novca, samo da skinem bedu s vrata, a ovaj opet, na licu mesta, ne-kom ljubitelju literature, koji je izjavio da namerava napraviti muzej i svakome pokazivati gde je živeo junak jednog romana, gde je jedan pisac pretučen od strane svog junaka i slične bestidne i sablasne stvari. Na odlasku smo Pisarev i ja ostavili čitavu gomilu radoznalaca, koja nas je pokušavala pratiti, i požurili u naš zajednički stan da bili mu mogao ukazati prekopotrebnu medicinsku pomoć.

Ono što se desilo nekoliko dana posle ovih do-gadaja zaista me obradovalo; neko je uspeo zapaliti kuću u kojoj se nekada skrivaо junak ne našlu-jem ko bi to mogao biti, možda neko od vas, dragi, već iznervirani i na ivici strpljenja, čitaoci?), i ona je, kada su se pojavili vatrogasci pozvani od strane us-

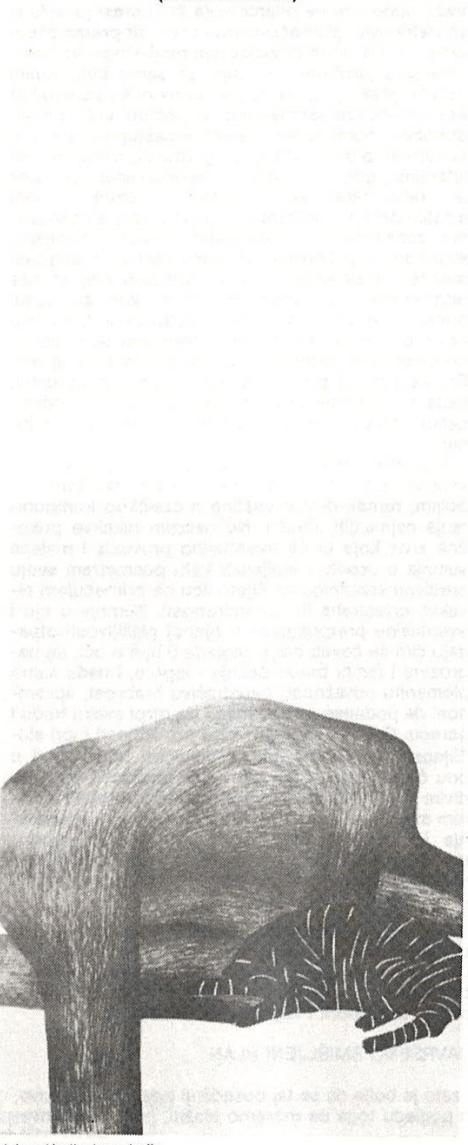
pložirenog prolaznika, već izgorela do temelja. Junak se više ne može vratiti u njeno okrilje, sada je bez potrebnog utočišta, potpuno svestan iludujuće potere koja ne prestaje (u međuvremenu preduzimam odlučne korake), a taj osećaj proganjenošti mora biti preovladujući do te mere da ga psihički dotuče i natera na predaju.

To je zapravo sve, i tako nekako se otpriklike završila ova nesretna avantura Pisareva, neveština opisana mojom netalentiranom rukom, uz nužno pri-strasne dodatke i preuvečane događaje. Ako je, kolim slučajem, ispričanim nanesena uvreda čitao-cima ili Pisarevu, neka mi oproste, počinjene materijalne i sve druge greške nisu posledica egoistične zlonamernosti, već neoprezogn sagledavanja događajnog kroz štetnu prizmu subjektivnog. Nešto poput slutnje i predskazanja govori mi da je ova malena epizoda samo uvod u lavinu nesretnih događanja, kojom će biti zahvaćeni gotovo svi, zajedno s piscima. Ono što je tužni i poražavajući zaključak, i za čitaoca i za nemoćne pisce, jeste: nesumnjiva propast još jednog pokušaja primoravanja junaka da dela po zakonima romanopisanja. Izgleda da postoje opšte pravilo koje preti da se izrodi u stanovitu i zakonomernu pojavu: SVAKI DOBAR JUNAK, DA BI SE POTPUNO OSTVARIO I AFIRMASAO, MORA ŠTO VIŠE ŠAMARATI SVOGA PISCA, A PO MOGUĆNOSTI I ČITAOCU.

Drugi, ali ovog puta mali, dodatak uz Prvu Pravu Glavu drugog pokušaja, ili Neki prijava trikovi junaka, a povodom napred izrečene konstatacije:

Naš junak je bio toliko bezobziran i nevaspitan da je dao oglesiti, u jednom uglednom književnom listu, kako on zapravo traga za junakom. Sve je bilo maskirano jer je objavljeno u obliku priče čiji se sadržaj svodi na traganje nekog pisca za junakom. Priča je potpisana sa B. Gudelj, što je samo foli-rantska opsena. On nam prkosí neuhvatljivošću. Čuvaj se, junačino!

(Nastavak sledi)

dobrović ulja, jugoslavija

proza polja

zvezdani plašt

ivan lovrenović

Što je stariji, sve mu se teže govori. Obuzima ga nekakva čudna, gotovo lagodna lijelenost jezika dok gleda oko sebe uspajlene besjednike, knjigoznance, učenjake kakvih je ova zemlja puna. Oči vide, uši čuju. I dosta, ima da se govori! Govorio je i on, dobro i bogogodno i vatreno govorio. Ali davno. U onom nekom drugom životu, kad je sve bilo jednostavno: u jednoj ruci samrtni strah, u drugoj bliska nada. Istoplilo se i jedno i drugo, jedno u drugom, u cigli tren, za onih nekoliko svibanjskih dana, ovo će baš trideset ravnih godina. Sve se istoplilo, a ostalo samo da se živi. I to je ono: i braća tamo što se još uzdaju u kršćansku vojsku, kao što se i kralj Stipan uzdao, i ovi ovde preko mora, svi oni zamjere samo to što se je živo. Što se ostalo. Zar se i to može! Zar se smije tako! – kvari im se san i uznenimire savjest. Po njihovome, što je trebalo – skupiti se svi na vrh Vranduka, pa u vodu skakati! Sad bi se slavili kao mučenici, i mirna Bosna! Ali u njoj ni roda ni naroda, ni Svetog Reda ni krštena uha.

Kome govoriti? Najmanje ovom fra Mihovilu, njemu je sunce i more uz koje se rodio krv uspalilo, mozak provodenilo i jezik razvezalo, o Tucima govoriti da bi ih trebalo istjerati, a živa Turčina očima nije video. A kamoli Mehmeda u svoj njegovoj slavi! Nema se što govoriti! Treba pustiti da se živi, kako ko može i kako mu je dano. Fra Jurju, s kojim se je sreo neki dan u Firenci, to je bilo jasno...

Jedva je i s puno otezanja Zvizdović pristao da se vidi s Jurjem Dragišićem. Tri dana gužvala mu se njegova poruka po džepovima habita. Uručili su mu je prvo jutro po dolasku u Firencu. Bilo je to lju-bazno pisamce, u kojemu mu slavni zemljak (Georgius Benignus Argentinensis, tako je bilo potpisano, a ispod toga prisno, kao za raspoznavanje: fra Jure, iz Srebrenice) izražavao svoje divljenje i poručuje kako bi bio nesretan da se i ovaj put mi-moidu. Zvizdović nema pojma kad su se to oni već imali sresti, ali o tome i ne misli. Važno mu je samo kako da izbjegne taj susret kojemu ne vidi svrhe i koji ga uzneniruje. Zna on za Dragišića, došla je njegova slava i do Bosne, pogotovo neki mlađi fratri o njemu često govore. Pomalo Zvizdoviću i godi što se ta evropska glava tako zanima za njega. Ali, samo da mu je znati o čemu bi njih dvojica imali govoriti... A ne zove ga da se gledaju! Dragišić je učenjak, zna jezike stare i nove, piše teološke i filo-zofske rasprave, s gospodom se druži, svugdje je kao kod kuće od Italije do Engleske, ovde u Fi-renci u najvišoj je časti, medicejskim knezovima učitelj je bio... Pokojni Lorenzo Velicanstveni držao ga je za najumniju i najčestitiju glavu u Italiji – tako mu, udvorno, govore samostanska čeljad do koje je došao glas da ga Dragišić traži, a i sam prior mu je, videći da nastoji izbjegći susret, u neko-liko navrata pompezano naglasio kako bi to i za sa-mostan bila čast, da njihovoga gosta traži i zove tako slavan i uman brat Svetoga Frane. Od svega toga Zvizdović se nelagodno osjeća i zazire: od te velike, a čini mu se nekako besposlene učenosti, od lagana jezika, glatkog latinštine, a najviše od go-spodske lakoće i vještine u ponašanju. Vidoao je on ponešto od toga i u Bosni, ali davno. Gledao je fi-rentinske, mletačke, madarske poslanike i trgovce kako se ispod oka, ne hoteći priznati, dive na Bobovcu, u Sutisci, u Jajcu... Nije ni onda mnogo mario za sav taj zemaljski sjaj, ali za knjigu i kontem-placiju jest imao sklonosti. Onda je došao turski vi-hor, i Zvidzović je na svoje oči gledao kako se sve to ruši u prah, i video jad, strah i bježanju i pogibiju... I stao pred Mehmeda, osvojitelja. Jedini. Ne da gine kao junak, junaci su se uglavnom bili razb-